

канність приватного життя і свободу, але і ускладнить протидію іншим, не пов'язаним з війною викликам незалежності судової системи і, як наслідок, завдасть шкоди всім нашим основним правам і свободам.

Основне питання, полягає в тому, чи повинна роль судді змінитися під час війни. На нашу думку, хоч функція суддів не змінюється, спосіб, досягнення балансу інтересів, який часто застосовується в справах стосовно захисту конституційних прав та свобод – змінюється. Під час надзвичайної ситуації, в багатьох випадках, надається більша вага інтересам владних структур у справах, які стосуються національної безпеки, ніж в інші, «мирні» часи. Випадки коли інтересам владних структур під час захисту національної безпеки в періоди військових конфліктів надається пріоритет, загалом, є поширеною світовою практикою. Проте, в саме такі часи зростає небезпека, що певні обшуки або затримання, які можуть бути неконституційними в мирний час, можуть вважатися конституційними під час війни – не тому, що роль судді відрізняється, і не тому, що суди обмежують свою конституційно визначену роль, а тому, що державний інтерес, який може бути недостатнім для виправдання таких дій у мирний час, може бути визнаний достатнім, щоб виправдати такі дії під час надзвичайного стану в країні. Однак суди ні в якому разі не повинні допускати, щоб забезпечення балансу між національною безпекою та втручанням у приватне життя, перетворилося на рутинне «ліцензування» неприборканої та неконтрольованої державної влади.

Підсумовуючи, варто зазначити, що роль судової системи полягає в тому, щоб інтерпретувати закон в міру своїх можливостей, не беручи до уваги особисті упередження або зовнішній тиск. Суди повинні розглядати дії суб'єктів владних повноважень, особливо у питаннях, що стосуються свободи окремих осіб особливо уважно, особливо зараз – у часи, коли громадянські права та свободи знаходяться в найбільшій небезпеці. Під час нинішньої кризи, конституційно закріплена функція судової влади не лише не зменшує своєї ваги, а навпаки – є навіть більш важлива під час надзвичайних подій у країні, ніж у звичайний час.

1. Про комплекс невідкладних заходів щодо практичної реалізації міжнародно-правової відповідальності Російської Федерації за збройну агресію проти України: Постанова Верховної Ради України від 20.03.2018 № 2356-VIII. *Голос України*. 2018. № 63.

2. Судова реформа. URL: <https://product.ligazakon.ua/sudova-reforma-2/> (дата звернення 24.02.2021).

3. Володимир Зеленський наголосив на важливості проведення реформи судової системи. URL: <https://sud.ua/ru/news/sud-info/193631-zelenskiy-nagolosiv-na-vazhливosti-provedennya-reformi-sudovoyi-sistemi> (дата звернення: 24.02.2021).

4. Ярошенко А., Костенко О. Визначення судової юрисдикції (підсудності) при вирішенні спорів у публічно-закупівельній сфері. *Юридичний журнал «Право України»*. 2020. № 8. С. 262–275.

Людмила Андрієвська,
старший викладач кафедри
цивільно-правових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ОСОБЛИВОСТІ ВЗАЄМОДІЇ НОТАРІУСІВ ТА ВИКОНАВЦІВ З ПРИВОДУ ВЧИНЕННЯ ВИКОНАВЧИХ НАПИСІВ НОТАРІУСІВ

Вчинення нотаріусом виконавчого напису полягає в посвідченні права стягувача на стягнення грошових сум або витребування від боржника майна. Виконавчий напис надає стягувачу можливість в позасудовому порядку реалізувати примусове виконання зобов'язання боржником, а це значна економія часу та коштів. Важливою ознакою виконавчого напису нотаріуса є безспірність. Для доведення безспірності стягувач подає нотаріусу необхідний пакет документів, затверджений Постановою КМУ від 29.06.1999 року №1172. Серветник А.Г. пропонує у своєму дослідженні значно розширити коло документів у деяких пунктах цієї Постанови, на основі яких нотаріус прийматиме рішення про безспірність при прийнятті рішення щодо здійснення виконавчого напису [1, с.312].

Звертаючи увагу на велику кількість прогалин та колізій у законодавстві, що регулює

питання як щодо вчинення виконавчих написів нотаріуса, так і прийняття цих написів до виконання, на практиці деякі нотаріуси взагалі відмовляються вчиняти виконавчі написи. Це пов'язано не лише з колізійністю законодавства, а також з неоднозначністю судової практики щодо оскарження виконавчих написів [2, с.39].

Відповідно до Закону України «Про нотаріат» від 02.09.1993 року, виконавчий напис пред'являється до виконання протягом одного року з моменту його вчинення. А згідно із Законом України «Про виконавче провадження, виконавчі документи пред'являються протягом трьох років, крім посвідчень комісій по трудових спорах та виконавчих документів, де стягувачем є держава або державний орган встановлений строк три місяці. Застережень щодо виконавчого напису чинний Закон не має. Ця ситуація призводить до суперечностей у правозастосуванні, що потребує законодавчого врегулювання. ЗУ «Про виконавче провадження» є спеціальним, до того ж прийнятий пізніше. На думку Серветник А.Г., ст. 12 ЗУ «Про виконавче провадження» слід доповнити у частині спеціального строку для виконавчого напису нотаріуса [3, с.71]. Практики вважають, що річного строку для виконавчого напису цілком достатньо.

Дискусійним залишається питання щодо поновлення пропущеного строку на пред'явлення виконавчого напису до виконання. Деякі науковці стверджують, що такий строк не може бути поновленим. Хоча у ч.2 ст. 433 ЦПК України заява про поновлення пропущеного строку для пред'явлення виконавчого документа виданого іншими, ніж суд органами або посадовими особами подається до суду за місцем виконання відповідного рішення. Тому подання заяви про поновлення пропущеного строку здійснюється за місцем відповідного виконавчого напису нотаріуса [4].

Також значних труднощів на практиці завдає те, що вимоги щодо оформлення виконавчого напису зазначені в ЗУ «Про нотаріат» та в ЗУ «Про виконавче провадження» є різними. Це призводить до того, що відділи ДВС відмовляють у відкритті виконавчого провадження. Хоча і нотаріус, і приватний виконавець дотримувалися вимог законодавства, яке регламентує їх діяльність. Суди при розгляді даної категорії справ відмовляють в задоволенні позову щодо законності відмови у відкритті виконавчого провадження та керуються вимогами ЗУ «Про виконавче провадження», оскільки цей закон був прийнятий пізніше [5, с. 9].

Судова практика з питань визнання виконавчих написів такими, що не підлягають виконанню є неоднозначною. Нотаріуси у таких справах беруть участь як треті особи, що не заявляють самостійних вимог. Активна позиція нотаріуса в процесі розгляду справи є важливою, оскільки задоволення позову може спричинити негативні наслідки для нотаріуса. Якщо буде виявлено умисне порушення нотаріусом вимог законодавства, то це може призвести до постановлення судом окремої ухвали про подальше притягнення нотаріуса до дисциплінарної відповідальності. Проте часто буває, що нотаріуси по цій категорії справ просто ігнорують судовий процес [6, с. 6-9].

Отже, можна зробити висновок, що в законодавстві, що регламентує підстави та порядок здійснення виконавчих написів існує велика кількість прогалин та колізій. Науковці пропонують можливі шляхи їх усунення, але і в судовій практиці ще не сформовано чіткого підходу до розгляду справ щодо оскарження виконавчих написів. Ці неоднозначності як з боку законодавства, так і судової практики призводить до того, що деякі нотаріуси для уникнення дисциплінарної відповідальності взагалі не вчиняють виконавчих написів чи не приймають участь у судових засіданнях.

1. Серветник А.Г. Виконавчий напис нотаріуса як виконавчий документ. Вісник академії правових наук. 2018. вип.1. с.24-27

2. Строкач І.І. Особливості примусового виконання рішень судів та виконавчих написів нотаріуса. 2019. вип.3. с.39-43

3. Фурса С.Я. Правозахист як складова нотаріальної функції. Нотаріат України. 2015. вип. 47. с.71-72

4. Бабич В.А. Державна виконавча служба: правова природа та перспективи реформування. веб-сайт URL:www.uifuture.org.

5. Білоусов Ю.В. Чергові зміни до законодавства про виконавче провадження крок вперед чи термінологічна еквілібристика. Україна на шляху до Європи: реформа цивільного процесуального законодавства. 2018. вип. 2.с.9-14

6. Фурса С.Я. Теоретичні основи виконавчих процесуальних відносин. 2019. вип. 5. с.6-9